

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 8ης Ιουλίου 2019*

«Παράβαση κράτους μέλους – Άρθρο 258 ΣΛΕΕ – Μέτρα μείωσης του κόστους εγκαταστάσεως υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Οδηγία 2014/61/ΕΕ – Παράλειψη μεταφοράς ή/και ανακοινώσεως των μέτρων μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη – Άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ – Αίτημα επιβολής ημερησίας χρηματικής ποινής – Υπολογισμός του ύψους της χρηματικής ποινής»

Στην υπόθεση C-543/17,

με αντικείμενο προσφυγή λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 258 και του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, ασκηθείσα στις 15 Σεπτεμβρίου 2017,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις J. Hottiaux, C. Cattabriga και L. Nicolae καθώς και από τους G. von Rintelen και R. Troosters,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου του Βελγίου, εκπροσωπούμενου αρχικώς από τον P. Cottin, καθώς και από τις C. Pochet, J. Van Holm και L. Cornelis, στη συνέχεια, από τον P. Cottin και την C. Pochet, επικουρούμενους από τους P. Vernet, S. Depré και M. Lambert de Rouvroit, avocats, καθώς και από την A. Van Acker και τον N. Lollo, εμπειρογνώμονες,

καθού,

υποστηριζόμενου από:

την **Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας**, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον T. Henze και την S. Eisenberg, στη συνέχεια, από την S. Eisenberg,

τη **Δημοκρατία της Εσθονίας**, εκπροσωπούμενη από την N. Grünberg,

την **Ιρλανδία**, εκπροσωπούμενη από τις M. Browne και G. Hodge, καθώς και από τον A. Joyce, επικουρούμενους από την G. Gilmore, BL, και τον P. McGarry, SC,

το **Βασίλειο της Ισπανίας**, εκπροσωπούμενο αρχικώς από την A. Gavela Llopis και τον A. Rubio González, στη συνέχεια, από τον A. Rubio González,

τη **Γαλλική Δημοκρατία**, εκπροσωπούμενη από τις E. de Moustier, C. David, A.-L. Desjonquères και I. Cohen καθώς και από τους B. Fodda και D. Colas,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

την **Ιταλική Δημοκρατία**, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Fiorentino, avvocato dello Stato,

τη **Δημοκρατία της Λιθουανίας**, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τις G. Taluntyté και L. Bendoraitytė καθώς και από τον D. Kriauciūnas, στη συνέχεια από την L. Bendoraitytė,

την **Ουγγαρία**, εκπροσωπούμενη από τους M. Z. Fehér και G. Κοός, καθώς και από τη Z. Wagner,

τη **Δημοκρατία της Αυστρίας**, εκπροσωπούμενη από τους G. Hesse και G. Eberhard, καθώς και από την C. Drexel,

τη **Ρουμανία**, εκπροσωπούμενη από τον C.-R. Canțăr, καθώς και από τις R. I. Hațieganu και L. Lițu,

παρεμβαίνοντες,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, J.-C. Bonichot, M. Βηλαρά, E. Regan, C. Toader, F. Biltgen (εισηγητή), K. Jürimäe και K. Λυκούργο, προέδρους τμήματος, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: M.-A. Gaudissart, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 22ας Ιανουαρίου 2019,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Απριλίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την προσφυγή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο, αφενός, να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο του Βελγίου, παραλείποντας να θεσπίσει, το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2016, τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία 2014/61/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για μέτρα μείωσης του κόστους εγκατάστασης υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ 2014, L 155, σ. 1), ή, εν πάση περιπτώσει, παραλείποντας να ανακοινώσει τις διατάξεις αυτές στην Επιτροπή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13 της οδηγίας αυτής και, αφετέρου, να επιβάλει στο εν λόγω κράτος μέλος ημερήσια χρηματική ποινή ποσού αρχικώς ορισθέντος σε 54 639,36 ευρώ, μειωθέντος δε τελικώς σε 6 071,04 ευρώ, από της δημοσιεύσεως της αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται παράβαση της υποχρεώσεως ανακοινώσεως των μέτρων μεταφοράς της ανωτέρω οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη.

Το νομικό πλαίσιο

2 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2014/61:

«1. Η παρούσα οδηγία αποβλέπει στη διευκόλυνση και κινητροδότηση της εγκατάστασης υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών με την προώθηση της κοινής χρήσης της υπάρχουσας υλικής υποδομής και τη διευκόλυνση της αποτελεσματικότερης εγκατάστασης νέας υλικής υποδομής, προκειμένου η εγκατάσταση των εν λόγω δικτύων να πραγματοποιηθεί με χαμηλότερο κόστος.

2. Η παρούσα οδηγία ορίζει στοιχειώδεις απαιτήσεις περί τεχνικών έργων και υλικής υποδομής, με σκοπό την προσέγγιση ορισμένων πτυχών των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών στους τομείς αυτούς.

3. Τα κράτη μέλη δύνανται να διατηρούν ή να θεσπίζουν μέτρα σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης τα οποία υπερβαίνουν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας με σκοπό την καλύτερη επίτευξη του οριζόμενου στην παράγραφο 1 στόχου.

[...]»

3 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, που φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ορισμοί της οδηγίας 2002/21/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο) (ΕΕ 2002, L 108, σ. 33)].

Επιπλέον νοούνται ως:

[...]

7. “υλική υποδομή εντός κτιρίου”: υλική υποδομή ή εγκαταστάσεις στον τόπο του τελικού χρήστη, περιλαμβανομένων στοιχείων υπό συνιδιοκτησία, οι οποίες προορίζονται να δεχθούν δίκτυα ενσύρματης ή/και ασύρματης πρόσβασης, εφόσον τα εν λόγω δίκτυα πρόσβασης είναι ικανά να παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και να συνδέουν το σημείο πρόσβασης του κτιρίου με το σημείο τερματισμού του δικτύου·

8. “υλική υποδομή εντός κτιρίου προσαρμοσμένη για υψηλές ταχύτητες”: υλική υποδομή εντός κτιρίου που προορίζεται να δεχθεί στοιχεία ή να διευκολύνει την παροχή υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών·

9. “μείζονα έργα ανακαίνισης”: οικοδομικές εργασίες ή έργα πολιτικού μηχανικού στον τόπο του τελικού χρήστη τα οποία περιλαμβάνουν δομικές μεταβολές ολόκληρης της εντός κτιρίου υλικής υποδομής ή σημαντικού τμήματός αυτής και για τα οποία απαιτείται οικοδομική άδεια·

[...]

11. “σημείο πρόσβασης”: συγκεκριμένο σημείο, εντός ή εκτός του κτιρίου, προσιτό στις επιχειρήσεις που παρέχουν ή είναι εξουσιοδοτημένες να παρέχουν δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, μέσω του οποίου εξασφαλίζεται η σύνδεση με την προσαρμοσμένη σε υψηλές ταχύτητες υλική υποδομή εντός κτιρίου.»

4 Το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2014/61 ορίζει τα εξής:

«Μετά από υποβολή ειδικής γραπτής αίτησης από επιχείρηση η οποία παρέχει ή είναι εξουσιοδοτημένη να παρέχει δημόσια δίκτυα επικοινωνιών, τα κράτη μέλη απαιτούν από τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύου να ικανοποιούν εύλογες αιτήσεις για την επιτόπου έρευνα συγκεκριμένων στοιχείων της υλικής υποδομής τους. Στην αίτηση πρέπει να προσδιορίζονται τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορά η εγκατάσταση στοιχείων υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η επιτόπου έρευνα συγκεκριμένων στοιχείων του δικτύου εγκρίνεται εντός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής της γραπτής αίτησης υπό αναλογικούς, ισότιμους και διαφανείς όρους, με την επιφύλαξη των περιορισμών της παραγράφου 1.»

5 Κατά το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε όλα τα νεόδμητα κτίρια στον τόπο του τελικού χρήστη, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων υπό συνιδιοκτησία, για τα οποία η αίτηση οικοδομικής άδειας υποβλήθηκε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016, να είναι εξοπλισμένα με υλική υποδομή εντός κτιρίου, προσαρμοσμένη για υψηλές ταχύτητες, έως τα σημεία τερματισμού του δικτύου. Η αυτή υποχρέωση ισχύει και στην περίπτωση μείζονων έργων ανακαίνισης για τα οποία η αίτηση οικοδομικής άδειας υποβλήθηκε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε όλες οι νεόδμητες πολυκατοικίες για τις οποίες η αίτηση οικοδομικής άδειας υποβλήθηκε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016, να είναι εξοπλισμένες με σημείο πρόσβασης. Η ίδια υποχρέωση ισχύει και όσον αφορά μείζονα έργα ανακαίνισης πολυκατοικιών για τα οποία η αίτηση οικοδομικής άδειας υποβλήθηκε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016.

3. Τα κτίρια που είναι εξοπλισμένα με τον προβλεπόμενο στο παρόν άρθρο εξοπλισμό μπορούν να λαμβάνουν το εκούσιο “σήμα ευρυζωνικής υποδομής” στα κράτη μέλη στα οποία προβλέπεται το εν λόγω σήμα.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να εισάγουν εξαιρέσεις από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 1 και 2 υποχρεώσεις για κατηγορίες κτιρίων, συγκεκριμένα μονοκατοικίες, ή για μείζονα έργα ανακαίνισης όταν οι υποχρεώσεις αυτές συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση, είτε από άποψη κόστους για τους ιδιοκτήτες ή τους συνιδιοκτήτες, είτε από άποψη κτιρίου, π.χ. όταν πρόκειται για ειδικές κατηγορίες μνημείων, ιστορικών κτιρίων, εξοχικών κατοικιών, στρατιωτικών κτιρίων ή άλλων κτιρίων που χρησιμοποιούνται για σκοπούς εθνικής ασφάλειας. Οι εξαιρέσεις αυτές πρέπει να αιτιολογούνται δεόντως. Στους ενδιαφερόμενους παρέχεται η δυνατότητα να υποβάλουν εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος παρατηρήσεις σχετικά με τα σχέδια εξαιρέσεων. Οιαδήποτε τέτοια εξαίρεση κοινοποιείται στην Επιτροπή.»

6 Το άρθρο 13 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο», προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν και δημοσιεύουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με την παρούσα οδηγία το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2016. Ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά.

Θέτουν σε εφαρμογή τα μέτρα αυτά από την 1η Ιουλίου 2016.

Τα μέτρα αυτά, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 7 Μη έχοντας λάβει από το Βασίλειο του Βελγίου κανένα στοιχείο σχετικά με τη θέσπιση και τη δημοσίευση των αναγκαίων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων για τη συμμόρφωσή του προς την οδηγία 2014/61 κατά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς που προβλέπει το άρθρο 13 της οδηγίας αυτής, ήτοι την 1η Ιανουαρίου 2016, η Επιτροπή απηύθυνε στο εν λόγω κράτος μέλος, στις 23 Μαρτίου 2016, προειδοποιητική επιστολή.
- 8 Από την από 11 Ιουλίου 2016 απάντηση του Βασιλείου του Βελγίου προέκυψε ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, τα μέτρα μεταφοράς τελούσαν απλώς υπό επεξεργασία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 30 Σεπτεμβρίου 2016, αιτιολογημένη γνώμη στο εν λόγω κράτος μέλος, καλώντας το να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη συμμόρφωσή του προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 2014/61 εντός προθεσμίας δύο μηνών από τη λήψη της.
- 9 Αφού παρασχέθηκε από την Επιτροπή παράταση της προθεσμίας απαντήσεως, κατόπιν αιτήματος των βελγικών αρχών, μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2017, το Βασίλειο του Βελγίου απάντησε στην αιτιολογημένη γνώμη με επιστολές της 21ης Φεβρουαρίου και της 28ης Μαρτίου 2017, ενημερώνοντας την Επιτροπή ότι η μεταφορά της οδηγίας 2014/61 ήταν εν εξελίξει. Το Βασίλειο του Βελγίου είχε επισυνάψει στις εν λόγω επιστολές σχέδια μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο καθώς και την ενοποιημένη έκδοση της διατάξεως της 3ης Ιουλίου 2008 σχετικά με τα εργοτάξια οδικού δικτύου της Περιφέρειας Βρυξελλών-Πρωτευούσης (Βέλγιο).
- 10 Εκτιμώντας ότι το Βασίλειο του Βελγίου δεν είχε μεταφέρει πλήρως την οδηγία 2014/61 στην εσωτερική έννομη τάξη ούτε είχε ανακοινώσει τα σχετικά εθνικά μέτρα μεταφοράς, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 11 Με επιστολές της 10ης και της 25ης Αυγούστου, καθώς και της 12ης Σεπτεμβρίου 2017, το Βασίλειο του Βελγίου ανακοίνωσε στην Επιτροπή διάφορα νομοθετικά μέτρα για τη μεταφορά της οδηγίας 2014/61 σε ομοσπονδιακό επίπεδο και στην Περιφέρεια της Φλάνδρας.
- 12 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, παρά τη σημαντική πρόοδο που είχε σημειωθεί στο επίπεδο της μεταφοράς της οδηγίας 2014/61 στο Βέλγιο από της καταθέσεως της προσφυγής, εξακολουθούσε να είναι αναγκαία η θέσπιση συμπληρωματικών μέτρων για την πλήρη μεταφορά της οδηγίας αυτής. Την αναγκαιότητα αυτή είχαν εξάλλου παραδεχθεί οι ίδιες οι βελγικές αρχές. Κατά συνέπεια, και καίτοι μείωσε, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, σε 12 142,08 ευρώ το ύψος της ημερήσιας χρηματικής ποινής στην οποία ζητούσε να καταδικαστεί το Βασίλειο του Βελγίου, η Επιτροπή ενέμεινε στα αιτήματά της.
- 13 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και λαμβανομένης υπόψη της περαιτέρω πρόοδου που πραγματοποίησε το Βασίλειο του Βελγίου όσον αφορά τη μεταφορά της οδηγίας 2014/61 από της καταθέσεως του υπομνήματος απαντήσεως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι εξακολουθούσαν να υφίστανται κενά αποκλειστικά και μόνον στο επίπεδο της Περιφέρειας Βρυξελλών-Πρωτευούσης και μείωσε σε 6 071,04 ευρώ το ύψος της ζητηθείσας ημερήσιας χρηματικής ποινής. Αντιθέτως, το εν λόγω θεσμικό όργανο ενέμεινε στα λοιπά αιτήματά του.
- 14 Με αποφάσεις του Προέδρου του Δικαστηρίου της 5ης Φεβρουαρίου 2018 και της 21ης Νοεμβρίου 2018, επετράπη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στη Δημοκρατία της Εσθονίας, στην Ιρλανδία, στο Βασίλειο της Ισπανίας, στη Γαλλική Δημοκρατία, στην Ιταλική Δημοκρατία, στη Δημοκρατία της Λιθουανίας, στην Ουγγαρία και στη Δημοκρατία της Αυστρίας, αφενός, καθώς και στη Ρουμανία, αφετέρου, να παρέμβουν υπέρ του Βασιλείου του Βελγίου.

Επί της προσφυγής

Επί της παραβάσεως κράτους μέλους που προβάλλεται βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 15 Κατά την Επιτροπή, το Βασίλειο του Βελγίου, παραλείποντας να θεσπίσει, το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2016, όλες τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία 2014/61 ή, εν πάση περιπτώσει, παραλείποντας να ανακοινώσει τις διατάξεις αυτές στην Επιτροπή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13 της οδηγίας αυτής.
- 16 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, μεταξύ άλλων, ότι οι διατάξεις μιας οδηγίας πρέπει να τίθενται σε εφαρμογή κατά τρόπο αναμφισβήτητα δεσμευτικό, με την εξειδίκευση, την ακρίβεια και τη σαφήνεια που απαιτούνται προκειμένου να ικανοποιείται η απαίτηση της ασφάλειας δικαίου, και ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλούνται εσωτερικές καταστάσεις ή πρακτικές δυσχέρειες για να δικαιολογήσουν την παράλειψη μεταφοράς μιας οδηγίας εντός της ταχθείσας από τον νομοθέτη της Ένωσης προθεσμίας. Κατά συνέπεια, σε κάθε κράτος μέλος εναπόκειται να λάβει υπόψη τα αναγκαία για τη θέσπιση της απαιτούμενης νομοθεσίας στάδια τα οποία προβλέπει η εσωτερική έννομη τάξη του, προκειμένου να διασφαλίσει ότι η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο μπορεί να πραγματοποιηθεί εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 17 Εν προκειμένω, δυνάμει του άρθρου 13 της οδηγίας 2014/61, τα κράτη μέλη όφειλαν να λάβουν τα απαιτούμενα εθνικά μέτρα για τη μεταφορά των διατάξεων της οδηγίας αυτής το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2016 και να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή. Όμως, από τις διάφορες ανακοινώσεις του Βασιλείου του Βελγίου προκύπτει ότι, ενάμισι και πλέον έτος μετά τη λήξη της ταχθείσας με την εν λόγω οδηγία προθεσμίας μεταφοράς, το εν λόγω κράτος μέλος δεν είχε λάβει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την πλήρη μεταφορά της. Συνακόλουθα, κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη της 30ής Σεπτεμβρίου 2016, ακόμη δε και κατά την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή έλαβε την απόφαση να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή, ήτοι στις 13 Ιουλίου 2017, τα άρθρα 2 έως 11 της οδηγίας 2014/61 δεν είχαν μεταφερθεί πλήρως στο Βέλγιο, δεδομένου ότι μόνον τα άρθρα 5 και 6 είχαν μεταφερθεί και δη μόνο για την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτεύουσας.
- 18 Βεβαίως, με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Επιτροπή επισήμανε ότι το Βασίλειο του Βελγίου της ανακοίνωσε ορισμένα μέτρα μεταφοράς που είχαν ληφθεί μετά την άσκηση της προσφυγής. Εντούτοις, από τις ανακοινώσεις αυτές προκύπτει ότι το εν λόγω κράτος μέλος εξακολουθούσε να μην έχει προβεί στην πλήρη μεταφορά των διατάξεων των άρθρων 2 έως 4, του άρθρου 7, παράγραφος 1, καθώς και των άρθρων 8 και 10 της οδηγίας 2014/61.
- 19 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, κατά το στάδιο αυτό της διαδικασίας, παρά τις νέες προόδους που πραγματοποιήθηκαν, δεν ήταν ακόμη δυνατόν να διαπιστωθεί πλήρης μεταφορά του άρθρου 2, παράγραφοι 7 έως 9 και 11, του άρθρου 4, παράγραφος 5, καθώς και του άρθρου 8 της οδηγίας 2014/61.
- 20 Το Βασίλειο του Βελγίου τονίζει ότι, από της ενάρξεως της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, και προκειμένου να συμμορφωθεί προς την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, δεν επιχείρησε να αποσιωπήσει το γεγονός ότι εκκρεμούσε η θέσπιση ορισμένων εθνικών διατάξεων προκειμένου να διασφαλισθεί η πλήρης μεταφορά της οδηγίας 2014/61. Εντούτοις, το κράτος μέλος αυτό παρατηρεί ότι οι διάφορες αρμόδιες για τα θέματα αυτά αρχές, ήτοι το Ομόσπονδο Κράτος, η Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτεύουσας, η Περιφέρεια της Βαλλονίας, η γαλλική Κοινότητα, η φλαμανδική Περιφέρεια και η φλαμανδική Κοινότητα καθώς και η γερμανόφωνη Κοινότητα (Βέλγιο),

εξέδωσαν, εκάστη στον τομέα της αρμοδιότητάς της, ορισμένες διατάξεις για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής ή, τουλάχιστον, έλαβαν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση τέτοιων διατάξεων. Κατά τα λοιπά, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η ίδια η Επιτροπή αναγνώρισε το υποστατό των προσπαθειών αυτών μειώνοντας το ύψος της ζητηθείσας ημερήσιας χρηματικής ποινής.

- 21 Εξάλλου, το Βασίλειο του Βελγίου, χωρίς να αμφισβητεί τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι έπρεπε να ληφθούν ακόμη ορισμένα μέτρα, εξέφρασε, με το υπόμνημά του ανταπαντήσεως, τη διαφωνία του με την Επιτροπή όσον αφορά τις λεπτομέρειες των μέτρων που πρέπει ακόμη να ληφθούν.
- 22 Τέλος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, και λαμβανομένου υπόψη ότι η Επιτροπή ενέμενε στις αιτιάσεις της μόνον όσον αφορά την παράλειψη μεταφοράς ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 2014/61 και μόνο σε σχέση με την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης, το Βασίλειο του Βελγίου παραδέχθηκε ότι εξακολουθούσε να εκκρεμεί η μεταφορά των διατάξεων αυτών καθώς και η ανακοίνωση των μέτρων μεταφοράς.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 23 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά παγία νομολογία του Δικαστηρίου, η ύπαρξη παραβάσεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με την κατάσταση του κράτους μέλους, όπως αυτή εμφανίζεται κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, και ότι οι επελθούσες στη συνέχεια μεταβολές δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο (αποφάσεις της 30ής Ιανουαρίου 2002, Επιτροπή κατά Ελλάδος, C-103/00, EU:C:2002:60, σκέψη 23, και της 21ης Μαρτίου 2019, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-498/17, EU:C:2019:243, σκέψη 29).
- 24 Εν προκειμένω, η Επιτροπή διαβίβασε την αιτιολογημένη γνώμη της στο Βασίλειο του Βελγίου στις 30 Σεπτεμβρίου 2016, οπότε η προθεσμία των δύο μηνών που τασσόταν με αυτή έληγε στις 30 Νοεμβρίου 2016. Εντούτοις, δεν αμφισβητείται ότι η προθεσμία αυτή, η οποία παρατάθηκε από την Επιτροπή κατόπιν αιτήματος των βελγικών αρχών, έληξε τελικώς στις 28 Φεβρουαρίου 2017. Επομένως, η ύπαρξη ή όχι της προβαλλόμενης παραβάσεως πρέπει να εκτιμηθεί βάσει της εθνικής νομοθεσίας που ίσχυε κατά την ημερομηνία αυτή (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2004, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-177/03, EU:C:2004:784, σκέψη 25).
- 25 Πάντως, πέραν του γεγονότος ότι από την απάντηση του Βασιλείου του Βελγίου της 21ης Φεβρουαρίου 2017 προκύπτει ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, δεν είχε μεταφερθεί πλήρως στο εθνικό δίκαιο η οδηγία 2014/61, δεν αμφισβητείται ότι η κατάσταση αυτή δεν είχε αλλάξει στις 28 Φεβρουαρίου 2017, δεδομένου ότι κανένα συμπληρωματικό μέτρο μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας δεν είχε ανακοινωθεί εν τω μεταξύ στην Επιτροπή.
- 26 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι, κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, όπως αυτή παρατάθηκε από την Επιτροπή, το Βασίλειο του Βελγίου ούτε είχε λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της μεταφοράς της οδηγίας 2014/61 ούτε είχε ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς της οδηγίας αυτής.
- 27 Επομένως, διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο του Βελγίου, παραλείποντας να θεσπίσει, κατά το πέρας της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη της 30ής Σεπτεμβρίου 2016 προθεσμίας, όπως αυτή παρατάθηκε από την Επιτροπή, τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθεί προς την οδηγία 2014/61 και, κατά μείζονα λόγο, παραλείποντας να ανακοινώσει στην Επιτροπή τέτοια μέτρα μεταφοράς της οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13 της οδηγίας αυτής.

Επί της παραβάσεως κράτους μέλους που προβάλλεται βάσει του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ

Επί του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 28 Κατά την Επιτροπή, το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ προστέθηκε με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας με σκοπό την ενίσχυση του μηχανισμού κυρώσεων που είχε προηγουμένως θεσπισθεί με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Λαμβανομένου υπόψη του καινοτόμου χαρακτήρα της διατάξεως αυτής και της ανάγκης να διαφυλαχθεί η διαφάνεια και η ασφάλεια δικαίου, το εν λόγω θεσμικό όργανο εξέδωσε την ανακοίνωση για την εφαρμογή του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ (ΕΕ 2011, C 12, σ. 1).
- 29 Η διάταξη αυτή έχει ως σκοπό να παροτρύνει ακόμη περισσότερο τα κράτη μέλη να μεταφέρουν στο εθνικό δίκαιο τις οδηγίες εντός των προθεσμιών που ορίζει ο νομοθέτης της Ένωσης και να διασφαλίζουν την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης.
- 30 Η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή τόσο σε περίπτωση παντελούς παραλείψεως ανακοινώσεως των μέτρων μεταφοράς μιας οδηγίας όσο και σε περίπτωση μερικής ανακοινώσεως των μέτρων αυτών.
- 31 Εξάλλου, το εν λόγω θεσμικό όργανο εκτιμά ότι, καθόσον το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ αναφέρεται στην εκ μέρους κράτους μέλους παράβαση της υποχρεώσεώς του να ανακοινώσει τα «μέτρα μεταφοράς μιας οδηγίας», η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση παραλείψεως γνωστοποιήσεως των εθνικών μέτρων μεταφοράς μιας οδηγίας, αλλά τυγχάνει εφαρμογής από τη στιγμή που ένα κράτος μέλος δεν έχει θεσπίσει τέτοια μέτρα. Μια αμιγώς τυπολατρική ερμηνεία της διατάξεως αυτής, κατά την οποία η διάταξη αυτή θα αποσκοπούσε μόνο στη διασφάλιση της πραγματικής γνωστοποιήσεως εθνικών μέτρων, δεν θα εξασφάλιζε την προσήκουσα μεταφορά όλων των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εν λόγω οδηγία και θα καθιστούσε άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας την υποχρέωση μεταφοράς των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο.
- 32 Εν προκειμένω, πρόκειται ακριβώς για την επιβολή κυρώσεων λόγω της παραλείψεως θεσπίσεως και δημοσιεύσεως καθώς και, ως εκ τούτου, λόγω της μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή, από το Βασίλειο του Βελγίου, όλων των αναγκαίων νομικών διατάξεων για τη μεταφορά της οδηγίας 2014/61 στο εθνικό δίκαιο.
- 33 Απαντώντας στα επιχειρήματα που προέβαλε το Βασίλειο του Βελγίου για να αμφισβητήσει τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι, εν αντιθέσει προς το άρθρο 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ δεν συνιστά παρέκκλιση από γενικό κανόνα και, επομένως, δεν πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Συγκεκριμένα, θεωρεί ότι η διάταξη αυτή έχει ειδικό πεδίο εφαρμογής.
- 34 Κατά την Επιτροπή, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης προκύπτει ότι πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ πλήρους και προσήκουσας μεταφοράς μιας οδηγίας. Συγκεκριμένα, υπό το πρίσμα του διαβιβαστικού σημειώματος του Προεδρείου της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης, της 12ης Μαΐου 2003 (CONV 734/03), δεν αμφισβητείται ότι, για τους συντάκτες του κειμένου, ο έλεγχος του προσήκοντος χαρακτήρα της μεταφοράς πρέπει να αφορά μόνον τα μέτρα μεταφοράς τα οποία πράγματι έλαβε το κράτος μέλος, δεδομένου ότι, όπως είναι απολύτως εύλογο, ένας τέτοιος έλεγχος του προσήκοντος χαρακτήρα δεν μπορεί να αφορά μέτρα που δεν έχουν ακόμη ληφθεί και ανακοινωθεί στην Επιτροπή.

- 35 Ως εκ τούτου, η έννοια της «πλήρους μεταφοράς», αφενός, και η έννοια της «ορθής μεταφοράς», αφετέρου, πρέπει να διακρίνονται σαφώς. Η διαπίστωση της Επιτροπής περί υπάρξεως κενών στη μεταφορά μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο ουδόλως σημαίνει ότι η Επιτροπή διενήργησε έλεγχο ως προς τη συμφωνία των υφισταμένων εθνικών διατάξεων με την οδηγία αυτή. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν, όπως εν προκειμένω, το ίδιο το κράτος μέλος που δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του παραδέχεται ότι η μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό του δίκαιο εξακολουθεί εν μέρει να μην έχει πραγματοποιηθεί. Εξάλλου, η διαφοροποίηση αυτή αποδεικνύεται περίτρανα από τις συνέπειες που απορρέουν από την απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η παράβαση. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση διαπιστώσεως της μη συμφωνίας εθνικού νομοθετικού μέτρου προς το δίκαιο της Ένωσης, οι αρμόδιες εθνικές αρχές εμποδίζονται να εφαρμόσουν το επίμαχο εθνικό μέτρο ακόμη και αν ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει ακόμη αντλήσει τις συνέπειες της εν λόγω αποφάσεως. Αντιθέτως, η απαγόρευση εφαρμογής υφιστάμενου εθνικού μέτρου δεν μπορεί να απορρέει από απόφαση με την οποία διαπιστώνεται η ελλιπής μεταφορά, δεδομένου ότι μια τέτοια απόφαση διαπιστώνει απλώς την έλλειψη, στο εθνικό δίκαιο, των απαιτούμενων από το δίκαιο της Ένωσης μέτρων.
- 36 Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, ο οποίος συνίσταται στο να παροτρύνονται ακόμη περισσότερο τα κράτη μέλη να μεταφέρουν τις οδηγίες εντός των ταχθεισών προθεσμιών και να διασφαλίζουν κατ' αυτόν τον τρόπο την ουσιαστική αποτελεσματικότητα, τυχόν περιορισμός της εφαρμογής της διατάξεως αυτής μόνο στις περιπτώσεις παντελούς παραλείψεως μεταφοράς θα είχε ως συνέπεια έναν δυσάρεστο κίνδυνο. Συγκεκριμένα, προκειμένου να αποφύγουν την εφαρμογή αυτή, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να επιχειρήσουν να αρχίσουν με τη μεταφορά των ήσσονος σημασίας διατάξεων μιας οδηγίας, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο σε αντίθεση προς τον σκοπό του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Στην περίπτωση αυτή, θα υπήρχε ο κίνδυνος, ελλείψει επαπειλούμενης χρηματικής κυρώσεως, να τεθεί σε δεύτερη μοίρα η μεταφορά των βασικών διατάξεων της οδηγίας.
- 37 Κατά την Επιτροπή, η ερμηνεία του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ την οποία προτείνει επιρρωννύεται από το ίδιο το γράμμα της διατάξεως αυτής, που αναφέρεται στην παράβαση εκ μέρους του κράτους μέλους «τη[ς] υποχρ[εώσεως] του να ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο» μιας οδηγίας. Επομένως, η διατύπωση αυτή δεν περιλαμβάνει περιορισμούς ή προϋποθέσεις όπως αυτές που επικαλείται το Βασίλειο του Βελγίου.
- 38 Εξάλλου, δεν μπορεί βασίμως να υποστηριχθεί ότι οι προβλεπόμενες από τη Συνθήκη ΛΕΕ κυρώσεις είναι αντίθετες προς την αρχή της αναλογικότητας καθώς, ελλείψει των εν λόγω κυρώσεων, δεν θα μπορούσε να διασφαλισθεί η τήρηση της υποχρεώσεως μεταφοράς μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.
- 39 Το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει ότι το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ τυγχάνει εφαρμογής, αντιθέτως προς την ερμηνεία που προκρίνει η Επιτροπή και προς αυτήν που προτείνει ο γενικός εισαγγελέας M. Wathelet στις προτάσεις του στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-320/13, μη δημοσιευθείσες, EU:C:2014:2441), μόνο στην περίπτωση κατά την οποία κράτος μέλος δεν έχει ανακοινώσει κανένα μέτρο για τη μεταφορά συγκεκριμένης οδηγίας. Εν προκειμένω, όμως, το Βασίλειο του Βελγίου πρόβη, όπως συνομολογεί η ίδια η Επιτροπή, στην ανακοίνωση ορισμένων μέτρων μεταφοράς, με αποτέλεσμα η διάταξη αυτή να μην εφαρμόζεται στην περίπτωση του.
- 40 Προς στήριξη της απόψεώς του, το Βασίλειο του Βελγίου υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι τυχόν διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, όπως αυτή που προκρίνει η Επιτροπή, ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα ασφάλειας δικαίου. Συγκεκριμένα, αν η διάταξη αυτή ήθελε θεωρηθεί ότι αφορά τόσο τις περιπτώσεις μη ανακοινώσεως όσο και τις περιπτώσεις μη μεταφοράς, θα ήταν ενδεχομένως δύσκολο να διαπιστωθεί αν πρόκειται για διαδικασία προβλεπόμενη από την εν λόγω διάταξη ή για διαδικασία προβλεπόμενη από το άρθρο 258 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας, θα μπορούσε να αποδειχθεί δυσχερές να διαπιστωθεί ποιες διατάξεις μιας οδηγίας

πρέπει να μεταφερθούν χωρίς να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και ποιες μη μεταφερθείσες διατάξεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας του άρθρου 258 ΣΛΕΕ.

- 41 Εξάλλου, η προτεινόμενη από την Επιτροπή ερμηνεία του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ μπορεί να αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 5, παράγραφος 4, ΣΕΕ. Συγκεκριμένα, αφενός, οι παραβάσεις που αφορούν τη μεταφορά των οδηγιών δεν είναι κατ' ανάγκην οι πλέον επιζήμιες για τα δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα που προστατεύονται από τους κανόνες της Ένωσης. Αφετέρου, η επιβολή κυρώσεως για κάθε παράλειψη μεταφοράς θα ισοδυναμούσε με εξομοίωση, όσον αφορά τη σοβαρότητά τους, δύο διαφορετικών ειδών παραβάσεων, ήτοι της μη εκτέλεσης δικαστικής απόφασης (παράβαση επί παραβάσεως) και της μη μεταφοράς των οδηγιών (πρώτη παράβαση), πράγμα το οποίο είναι δυσανάλογο.
- 42 Κατά το Βασίλειο του Βελγίου, δεν συντρέχει κίνδυνος καταστρατηγήσεως του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι η Επιτροπή μπορεί να κινήσει διαδικασία λόγω παραβάσεως βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ ή του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 43 Το εν λόγω κράτος μέλος προσθέτει ότι η στενή ερμηνεία του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, η οποία πρέπει να γίνει δεκτή, στηρίζεται σε τελολογική ερμηνεία βάσει των προπαρασκευαστικών εργασιών για τη θέσπιση της διατάξεως αυτής και επιρρωννύεται από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως, η οποία αφορά ρητώς τις περιπτώσεις στις οποίες το οικείο κράτος μέλος παρέβη την υποχρέωσή του να «ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο» μιας οδηγίας που εκδόθηκε σύμφωνα με νομοθετική διαδικασία. Επομένως, μόνον η παράβαση της υποχρεώσεώς του «να ανακοινώσει» τα μέτρα μεταφοράς θα μπορούσε να επισύρει κυρώσεις βάσει της διατάξεως αυτής και όχι η παράβαση της υποχρεώσεως μεταφοράς. Επιπλέον, αυτή η υποχρέωση ανακοινώσεως αφορά μόνον την ανακοίνωση ορισμένων μέτρων μεταφοράς μιας οδηγίας και όχι την ανακοίνωση του συνόλου των μέτρων μεταφοράς της οδηγίας αυτής, δεδομένου ότι το κείμενο της Συνθήκης ΛΕΕ στη γαλλική γλώσσα δεν κάνει λόγο για «τα» μέτρα μεταφοράς («les» mesures de transposition), αλλά για «μέτρα» μεταφοράς («des» mesures de transposition). Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από την απόδοση του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ στην γερμανική, την αγγλική και την ολλανδική γλώσσα.
- 44 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Ιρλανδία, το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Ιταλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Ουγγαρία, η Δημοκρατία της Αυστρίας και η Ρουμανία, στους οποίους επετράπη να παρέμβουν υπέρ του Βασιλείου του Βελγίου, υποστηρίζουν επίσης, κατ' ουσίαν, ότι το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή μόνον όταν ένα κράτος μέλος έχει παντελώς αδρανήσει όσον αφορά τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και, επομένως, έχει παραλείψει, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, να λάβει μέτρα για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής και να τα ανακοινώσει στην Επιτροπή. Εντούτοις, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Ιταλική Δημοκρατία και η Ουγγαρία παραδέχονται ότι, όταν είναι πρόδηλο ότι οι πράξεις μεταφοράς μιας οδηγίας δεν καθιστούν δυνατή την επίτευξη των ουσιωδών σκοπών της οδηγίας ή όταν συντρέχει περίπτωση καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος, η Επιτροπή μπορεί να προσφύγει στο άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Αντιθέτως, σε καμία περίπτωση, το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής δεν καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία ένα κράτος μέλος έχει ανακοινώσει στην Επιτροπή μέτρα μεταφοράς, αλλά η τελευταία του προσάπτει εσφαλμένη μεταφορά ή μερική μεταφορά της εν λόγω οδηγίας.
- 45 Προς στήριξη της απόψεώς τους, τα κράτη μέλη που παρενέβησαν στη παρούσα δίκη υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι αυτή η ερμηνεία του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ απορρέει από το γράμμα της διατάξεως αυτής, ότι στηρίζεται στο ιστορικό της θεσπίσεως της εν λόγω διατάξεως και ότι είναι σύμφωνη προς τον σκοπό της, δεδομένου ότι η εν λόγω διάταξη θεωρείται ότι εφαρμόζεται μόνο στις πλέον σοβαρές και πρόδηλες περιπτώσεις παραβάσεως της υποχρεώσεως μεταφοράς και ανακοινώσεως. Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από την εσωτερική οικονομία του άρθρου 260 ΣΛΕΕ και είναι η μόνη που δεν θέτει σε εξαιρετικά δυσχερή θέση τα κράτη μέλη,

δεδομένου ότι, αν ακολουθηθεί η προσέγγιση που προτείνει η Επιτροπή, τα κράτη μέλη ουδέποτε θα μπορούσαν να είναι βέβαιοι ότι το θεσμικό αυτό όργανο δεν εξετάζει το ενδεχόμενο να τους επιβάλει χρηματική ποινή.

- 46 Επιπροσθέτως, η εκτεθείσα στη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως ερμηνεία διασφαλίζει την πλήρη τήρηση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 258 ΣΛΕΕ και είναι η μόνη συμβατή με τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της αναλογικότητας. Συγκεκριμένα, έχει ως συνέπεια ότι, στην περίπτωση κατά την οποία, κατά τη διάρκεια της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας, ένα κράτος μέλος μετέφερε μια οδηγία και ανακοίνωσε στην Επιτροπή το σύνολο των μέτρων μεταφοράς, η Επιτροπή θα πρέπει να παραιτηθεί του αιτήματος επιβολής χρηματικής ποινής στο εν λόγω κράτος μέλος. Επιπλέον, με την ερμηνεία αυτή είναι αμελητέος ο κίνδυνος να επιχειρήσουν τα κράτη μέλη να αποφύγουν την εφαρμογή της διατάξεως αυτής προβαίνοντας στην ανακοίνωση μέτρων μεταφοράς που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

- 47 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 260, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προβλέπει ότι, όταν η Επιτροπή υποβάλλει στο Δικαστήριο προσφυγή βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, θεωρώντας ότι το κράτος μέλος παρέβη την υποχρέωσή του να ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο μιας οδηγίας που εκδόθηκε σύμφωνα με νομοθετική διαδικασία, μπορεί, εάν το κρίνει πρόσφορο, να υποδείξει το ύψος του κατ' αποκοπήν ποσού ή της χρηματικής ποινής που οφείλει να καταβάλει το εν λόγω κράτος και που η Επιτροπή κρίνει κατάλληλο για την περίπτωση. Κατά το άρθρο 260, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει την παράβαση, δύναται να επιβάλει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού ή χρηματικής ποινής έως του ορίου του ποσού το οποίο υπέδειξε η Επιτροπή, η δε υποχρέωση καταβολής τίθεται σε ισχύ την ημερομηνία που προσδιορίζει το Δικαστήριο με την απόφασή του.
- 48 Προκειμένου να καθοριστεί το περιεχόμενο του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, πρέπει να καθοριστεί υπό ποιες περιστάσεις ένα κράτος μέλος μπορεί να θεωρηθεί ότι παρέβη την «υποχρέωσή του να ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 49 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν ερμηνεύεται διάταξη του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της και οι σκοποί που επιδιώκει, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, καθώς και το σύνολο των ρυθμίσεων του δικαίου της Ένωσης. Το ιστορικό της θεσπίσεως μιας διατάξεως του δικαίου της Ένωσης μπορεί επίσης να προσφέρει στοιχεία χρήσιμα για την ερμηνεία της (απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 47 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 50 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, το γράμμα του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, πρέπει να εξεταστεί η έκταση της παραβάσεως «τη[ς] υποχρέω[σεως] του κράτους μέλους] να ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο μιας οδηγίας» η οποία αποτελεί τον πυρήνα της διατάξεως αυτής.
- 51 Το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως, στο πλαίσιο διαδικασιών σχετικά με το άρθρο 258 ΣΛΕΕ, ότι η ανακοίνωση στην οποία πρέπει να προβαίνουν τα κράτη μέλη, σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, την οποία θεσπίζει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, αποσκοπεί στη διευκόλυνση της εκπληρώσεως της αποστολής της Επιτροπής, η οποία συνίσταται ιδίως, κατά το άρθρο 17 ΣΛΕΕ, στη μέριμνα για την εφαρμογή των διατάξεων των Συνθηκών, καθώς και των διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτών από τα θεσμικά όργανα. Η ανακοίνωση αυτή πρέπει, επομένως, να περιέχει αρκούντως σαφείς και ακριβείς πληροφορίες όσον αφορά το περιεχόμενο των εθνικών κανόνων που μεταφέρουν μια οδηγία. Ως εκ τούτου, η ανακοίνωση αυτή, η οποία μπορεί να συνοδεύεται από πίνακα αντιστοιχίας, πρέπει να απαριθμεί με σαφήνεια τα νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα μέσω των οποίων το κράτος μέλος φρονεί ότι εξεπλήρωσε τις διάφορες υποχρεώσεις που του επιβάλλει η οδηγία αυτή. Ελλείψει μιας τέτοιας ενημερώσεως, η Επιτροπή δεν

- είναι σε θέση να εξετάσει αν το κράτος μέλος εφήρμοσε πράγματι και πλήρως την οδηγία. Η εκ μέρους κράτους μέλους παράβαση αυτής της υποχρέωσης, είτε δια της ολικής ή μερικής παραλείψεως ενημερώσεως είτε διά της παροχής ενημερώσεως που δεν είναι αρκούντως σαφής και ακριβής, μπορεί να δικαιολογήσει, αυτή καθεαυτή, την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 258 ΣΛΕΕ για τη διαπίστωση της συγκεκριμένης παραβάσεως (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2005, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-456/03, EU:C:2005:388, σκέψη 27, και της 27ης Οκτωβρίου 2011, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-311/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:702, σκέψεις 30 έως 32).
- 52 Όσον αφορά, περαιτέρω, τον σκοπό του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, υπενθυμίζεται ότι η διάταξη αυτή αντιστοιχεί, σε μεγάλο βαθμό, στο σχέδιο του άρθρου 228, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, όπως παρατίθεται στη σελίδα 15 του διαβιβαστικού σημειώματος του Προεδρείου προς τη Συνέλευση, της 12ης Μαΐου 2003 (CONV 734/03), σχέδιο του οποίου η διατύπωση συμπίπτει με το κείμενο που προτάθηκε από τον Κύκλο συζητήσεων για το Δικαστήριο στην τελική του έκθεση της 25ης Μαρτίου 2003 (CONV 636/03, σελίδες 10 και 11). Από την τελική αυτή έκθεση προκύπτει ότι ο σκοπός που επιδιώκεται με τη θέσπιση του μηχανισμού του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ είναι όχι μόνο να παρακινηθούν τα κράτη μέλη να παύσουν, το συντομότερο δυνατό, παράβαση η οποία, ελλείψει ενός τέτοιου μέτρου, θα έτεινε να συνεχιστεί, αλλά και να καταστεί πιο ευέλικτη και ταχεία η διαδικασία για την επιβολή χρηματικών κυρώσεων για τις παραβάσεις της υποχρέωσης ανακοινώσεως εθνικού μέτρου μεταφοράς οδηγίας που εκδόθηκε σύμφωνα με τη νομοθετική διαδικασία, με τη διευκρίνιση ότι, πριν από τη θέσπιση ενός τέτοιου μηχανισμού, η επιβολή χρηματικής κυρώσεως στα κράτη μέλη τα οποία δεν συμμορφώθηκαν εμπροθέσμως προς προγενέστερη απόφαση του Δικαστηρίου και τα οποία δεν τήρησαν την υποχρέωσή τους μεταφοράς μπορούσε να καθυστερήσει πολλά έτη μετά την τελευταία αυτή απόφαση.
- 53 Ωστόσο, ο σκοπός αυτός θα διακυβευόταν αν, όπως υποστηρίζουν το Βασίλειο του Βελγίου και τα άλλα κράτη μέλη που παρενέβησαν στην παρούσα διαδικασία, η Επιτροπή μπορούσε να ζητήσει την επιβολή χρηματικής ποινής σε κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ μόνον όταν το εν λόγω κράτος μέλος παρέλειπε να της ανακοινώσει οποιοδήποτε μέτρο μεταφοράς οδηγίας εκδοθείσας σύμφωνα με νομοθετική διαδικασία.
- 54 Πράγματι, η ερμηνεία αυτή θα ενείχε τον κίνδυνο ένα κράτος μέλος να ανακοινώσει στην Επιτροπή είτε μέτρα που διασφαλίζουν τη μεταφορά ενός ασήμαντου αριθμού διατάξεων της εν λόγω οδηγίας είτε μέτρα που προδήλως δεν αποσκοπούν στη διασφάλιση της μεταφοράς της οδηγίας αυτής, και θα παρείχε συνακόλουθα στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εμποδίσουν την Επιτροπή να εφαρμόσει το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.
- 55 Εντούτοις, δεν μπορεί να γίνει δεκτή ούτε η ερμηνεία ότι μόνον τα κράτη μέλη που μεταφέρουν ορθώς, κατά την άποψη της Επιτροπής, τις διατάξεις μιας οδηγίας και ενημερώνουν σχετικά το θεσμικό αυτό όργανο μπορούν να θεωρηθούν ότι πληρούν την υποχρέωση ανακοινώσεως που προβλέπει το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.
- 56 Πράγματι, η ερμηνεία αυτή θα ήταν ασυμβίβαστη με το ιστορικό θεσίσεως του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, από την τελική έκθεση περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι τα μέλη του Κύκλου συζητήσεων για το Δικαστήριο διέκριναν τις περιπτώσεις μη ανακοινώσεως και μη μεταφοράς από τις περιπτώσεις μη ορθής μεταφοράς, και έκριναν ότι η προτεινόμενη διάταξη δεν έπρεπε να έχει εφαρμογή στις δεύτερες, δεδομένου ότι χρηματική κύρωση μπορεί να επιβληθεί στην τελευταία περίπτωση μόνο μετά την εκδίκαση προσφυγής λόγω παραβάσεως ασκηθείσας βάσει του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 57 Η ερμηνεία αυτή δεν συμβιβάζεται ούτε με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, πλαίσιο στο οποίο εμπίπτει η διαδικασία λόγω παραβάσεως του άρθρου 258 ΣΛΕΕ. Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η διαδικασία που προβλέπει η τελευταία αυτή διάταξη παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν την ορθότητα της θέσεως

που διατύπωσε η Επιτροπή σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου περί των μέτρων για την εξασφάλιση της ορθής μεταφοράς της οικείας οδηγίας, χωρίς ωστόσο να εκτίθενται εξαρχής στον κίνδυνο να τους επιβληθεί χρηματική κύρωση, δεδομένου ότι η κύρωση αυτή μπορεί πράγματι να επιβληθεί, δυνάμει του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, μόνον εφόσον το οικείο κράτος μέλος δεν έλαβε τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση μιας πρώτης απόφασης περί διαπιστώσεως της παραβάσεως.

- 58 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτή ερμηνεία του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ η οποία, αφενός, να καθιστά δυνατή τόσο τη διαφύλαξη των προνομίων που διαθέτει η Επιτροπή για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και της δικονομικής θέσεως που έχουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 258 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και, αφετέρου, να παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να ασκεί τη δικαιοδοτική του λειτουργία που συνίσταται στο να εκτιμά, στο πλαίσιο μίας και μόνης διαδικασίας, αν το οικείο κράτος μέλος έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σε θέματα ανακοινώσεως και, εφόσον παρίσταται ανάγκη, να αξιολογεί τη σοβαρότητα της ούτω διαπιστωθείσας παραβάσεως και να επιβάλει τη χρηματική κύρωση που κρίνει ως την πλέον αρμόζουσα στις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως.
- 59 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων αυτών, η φράση «υποχρέωσή του να ανακοινώσει τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο» του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά την υποχρέωση των κρατών μελών να διαβιβάζουν αρκούτως σαφείς και ακριβείς πληροφορίες όσον αφορά τα μέτρα μεταφοράς μιας οδηγίας. Προκειμένου να ανταποκριθούν στις επιταγές της ασφάλειας δικαίου και να διασφαλίσουν τη μεταφορά του συνόλου των διατάξεων της οδηγίας αυτής στο σύνολο της οικείας επικράτειας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να αναφέρουν, για κάθε διάταξη της εν λόγω οδηγίας, την ή τις εθνικές διατάξεις που διασφαλίζουν τη μεταφορά της. Μετά την ανακοίνωση αυτή, η οποία συνοδεύεται, εφόσον παρίσταται ανάγκη, από την υποβολή πίνακα αντιστοιχίας, εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει, προκειμένου να ζητήσει την επιβολή στο οικείο κράτος μέλος της προβλεπόμενης από τη διάταξη αυτή χρηματικής κυρώσεως, ότι, προδήλως, ορισμένα μέτρα μεταφοράς δεν έχουν ληφθεί ή δεν καλύπτουν το σύνολο του εδάφους του οικείου κράτους μέλους, εξυπακουμένου ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας που κινείται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, να εξετάσει αν τα ανακοινωθέντα στην Επιτροπή εθνικά μέτρα διασφαλίζουν την ορθή μεταφορά των διατάξεων της οικείας οδηγίας.

Επί της υπάρξεως παραβάσεως κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών

- 60 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιβολή χρηματικής ποινής δικαιολογείται κατ' αρχήν μόνον εφόσον, κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο, εξακολουθεί να υφίσταται η παράβαση λόγω της οποίας επιβλήθηκε ως κύρωση η χρηματική αυτή ποινή (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2005, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-304/02, EU:C:2005:444, σκέψη 31, της 18ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-119/04, EU:C:2006:489, σκέψη 33, και της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-584/14, EU:C:2016:636, σκέψη 70).
- 61 Η νομολογία αυτή επί του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ πρέπει να εφαρμόζεται κατ' αναλογία στο άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι οι χρηματικές ποινές που επιβάλλονται βάσει των δύο αυτών διατάξεων επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι να παρακινηθεί το κράτος μέλος να παύσει το ταχύτερο δυνατόν παράβαση που, χωρίς το μέτρο αυτό, θα έτεινε να συνεχιστεί (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιουλίου 2005, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-304/02, EU:C:2005:444, σκέψη 81).
- 62 Επομένως, πρέπει να κριθεί αν η παράβαση που προσάπτεται στο Βασίλειο του Βελγίου βάσει του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ από την Επιτροπή, ήτοι η παράλειψη λήψεως αναγκαίων μέτρων για τη συμμόρφωσή του προς την οδηγία 2014/61 και, κατά μείζονα λόγο, η παράλειψη

ανακοινώσεως εκ μέρους του κράτους μέλους αυτού των συναφών μέτρων μεταφοράς, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, εξακολούθησε να υφίσταται μέχρι την εξέταση των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο.

- 63 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 12 και 13 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή προσάρμοσε, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, το ύψος της χρηματικής ποινής στην οποία ζητεί να καταδικασθεί το Βασίλειο του Βελγίου, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η παράβαση που προσάπτεται στο εν λόγω κράτος μέλος περιορίζεται πλέον στην παράλειψη μεταφοράς, όσον αφορά μόνον την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης, του άρθρου 2, παράγραφοι 7 έως 9 και 11, του άρθρου 4, παράγραφος 5, καθώς και του άρθρου 8 της οδηγίας 2014/61, καθώς και στην παράλειψη ανακοινώσεως των μέτρων για τη μεταφορά των διατάξεων αυτών στην εν λόγω περιφέρεια.
- 64 Όσον αφορά, πρώτον, το άρθρο 2, παράγραφοι 7 έως 9 και 11, της οδηγίας αυτής, επισημαίνεται ότι οι διατάξεις αυτές περιέχουν τους ορισμούς των εννοιών «υλική υποδομή εντός κτιρίου», «υλική υποδομή εντός κτιρίου προσαρμοσμένη για υψηλές ταχύτητες», «μείζονα έργα ανακαίνισης» και «σημείο πρόσβασης» και ότι από τον συνημμένο στο υπόμνημα αντικρούσεως του Βασιλείου του Βελγίου πίνακα αντιστοιχίας προκύπτει ότι, κατά το στάδιο της καταθέσεως του εν λόγω υπομνήματος, η μεταφορά των ορισμών αυτών αποτελούσε αντικείμενο, για την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης, απλώς ενός «σχεδίου αποφάσεως για την τροποποίηση του περιφερειακού πολεοδομικού κανονισμού». Ελλείπει οποιασδήποτε μεταγενέστερης ανακοινώσεως εκ μέρους του εν λόγω κράτους μέλους σχετικά με την έκδοση και τη θέση σε ισχύ της υπό επεξεργασία αποφάσεως, συνάγεται ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν έχει ακόμη λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της μεταφοράς, στην Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης, του άρθρου 2, παράγραφοι 7 έως 9 και 11, της εν λόγω οδηγίας.
- 65 Όσον αφορά, δεύτερον, το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2014/61, το οποίο προβλέπει ότι, μετά από υποβολή ειδικής γραπτής αιτήσεως από επιχείρηση η οποία παρέχει ή είναι εξουσιοδοτημένη να παρέχει δημόσια δίκτυα επικοινωνιών, τα κράτη μέλη απαιτούν από τους φορείς εκμεταλλεύσεως δικτύου να ικανοποιούν εύλογες αιτήσεις για την επιτόπου έρευνα συγκεκριμένων στοιχείων της υλικής υποδομής τους, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο πίνακας αντιστοιχίας που προσαρτάται στο υπόμνημα αντικρούσεως του Βασιλείου του Βελγίου δεν περιέχει καμία ένδειξη σχετικά με κάποιο μέτρο μεταφοράς που έχει ήδη ληφθεί στην Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης. Δεδομένου ότι, μετά την κατάθεση του υπομνήματος αντικρούσεως, το Βασίλειο του Βελγίου δεν παρέσχε κανένα πρόσθετο στοιχείο σε σχέση με την εν λόγω διάταξη, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2014/61 δεν έχει ακόμη αποτελέσει αντικείμενο μεταφοράς όσον αφορά την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης.
- 66 Όσον αφορά, τρίτον, το άρθρο 8 της οδηγίας 2014/61, ορισμένες διατάξεις του οποίου, καθόσον είναι προαιρετικές, δεν απαιτούν, κατά το Βασίλειο του Βελγίου, μεταφορά στο εθνικό δίκαιο, από τον πίνακα αντιστοιχίας που αναφέρθηκε στην προηγούμενη σκέψη προκύπτει ότι οι διατάξεις του άρθρου αυτού, για τις οποίες δεν αμφισβητείται ότι η μεταφορά τους ήταν υποχρεωτική, δεν είχαν εν πάση περιπτώσει ακόμη μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη στην Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης. Μολονότι ο πίνακας αυτός αντιστοιχίας κάνει λόγο για «σχέδιο αποφάσεως για την τροποποίηση του περιφερειακού πολεοδομικού κανονισμού», εντούτοις το Βασίλειο του Βελγίου δεν προσκόμισε, εν συνεχεία, κανένα στοιχείο που να αφορά την έκδοση και τη θέση σε ισχύ της υπό επεξεργασία αποφάσεως. Συνάγεται, επομένως, το συμπέρασμα ότι το Βασίλειο του Βελγίου δεν έχει ακόμη λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη, στην Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτευούσης, του άρθρου 8 της οδηγίας 2014/61.
- 67 Τέλος, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Βασίλειο του Βελγίου δεν αμφισβήτησε τις αιτιάσεις της Επιτροπής και παραδέχθηκε ότι υπήρχαν ακόμη μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για να διασφαλισθεί η πλήρης μεταφορά της οδηγίας 2014/61 στο βελγικό δίκαιο και ότι τα μέτρα αυτά επρόκειτο να ανακοινωθούν το συντομότερο δυνατόν.

68 Κατόπιν των προεκτεθέντων, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η παράβαση του Βασιλείου του Βελγίου συνεχίστηκε εν μέρει, δεδομένου ότι αυτό εξακολούθησε να μην έχει λάβει, κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο, τα αναγκαία μέτρα για τη μεταφορά στο εσωτερικό του δίκαιο, όσον αφορά την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτεύουσας, του άρθρου 2, παράγραφοι 7 έως 9 και 11, του άρθρου 4, παράγραφος 5, καθώς και του άρθρου 8 της οδηγίας 2014/61 και, κατά μείζονα λόγο, να μην έχει ανακοινώσει στην Επιτροπή τέτοια μέτρα μεταφοράς. Συνεπώς, το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ εφαρμόζεται εν προκειμένω.

Επί της επιβολής χρηματικής ποινής εν προκειμένω

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 69 Όσον αφορά το ύψος της χρηματικής κυρώσεως, η Επιτροπή θεωρεί, σύμφωνα με την άποψη που αποτυπώνεται στο σημείο 23 της ανακοινώσεως που μνημονεύεται στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, ότι ο κατά το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ τρόπος υπολογισμού της χρηματικής ποινής πρέπει να είναι ο ίδιος με εκείνον που εφαρμόζεται στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 70 Εν προκειμένω, η Επιτροπή πρότεινε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, να εφαρμοσθεί συντελεστής σοβαρότητας 1 στο πλαίσιο κλίμακας από το 1 έως το 20. Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, θεώρησε ότι θα ήταν ενδεδειγμένη η εφαρμογή συντελεστή 1,8 στο πλαίσιο κλίμακας από το 1 έως το 3. Συναφώς, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει το Βασίλειο του Βελγίου, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2014/61 προκύπτει ότι τα κράτη μέλη όφειλαν να θεσπίσουν και να δημοσιεύσουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την οδηγία αυτή το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2016 και να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή. Επομένως, από την τελευταία αυτή ημερομηνία μπορούσε να θεωρηθεί ότι ένα κράτος μέλος παρέβη την υποχρέωσή του ανακοινώσεως των μέτρων μεταφοράς, και όχι από την 1η Ιουλίου 2016, που αντιστοιχεί στη θέση σε εφαρμογή των εθνικών διατάξεων που έχουν θεσπισθεί.
- 71 Εφαρμόζοντας στους συντελεστές αυτούς την παράμετρο «n» που αφορά το Βασίλειο του Βελγίου, ήτοι 4,96, και ένα ενιαίο βασικό κατ' αποκοπήν ποσό 680 ευρώ, η Επιτροπή ζητεί την επιβολή χρηματικής ποινής ύψους 6 071,04 ευρώ ανά ημέρα καθυστέρησης στη μεταφορά της οδηγίας 2014/61, από της ημερομηνίας δημοσίευσής της εκδοθησομένης αποφάσεως.
- 72 Το Βασίλειο του Βελγίου ζητεί, στην περίπτωση κατά την οποία ήθελε επιβληθεί σε αυτό χρηματική ποινή, το ύψος της χρηματικής ποινής να είναι μικρότερο από αυτό που ζητεί η Επιτροπή. Συναφώς, το εν λόγω κράτος μέλος αμφισβητεί το ύψος του συντελεστή σοβαρότητας και του συντελεστή διάρκειας της παραβάσεως με το αιτιολογικό ότι οι συντελεστές αυτοί είναι δυσανάλογοι προς την ενδεχομένως διαπιστούμενη παράβαση.
- 73 Όσον αφορά, ειδικότερα, τον συντελεστή σοβαρότητας, το Βασίλειο του Βελγίου επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι οι συνέπειες της μη πλήρους μεταφοράς της οδηγίας 2014/61 και η εξοικονόμηση που μπορεί να πραγματοποιηθεί σε περίπτωση πλήρους μεταφοράς δεν αναλύθηκαν κατά τρόπο συγκεκριμένο. Συναφώς, στη βελγική έννομη τάξη υφίστανται ήδη πολλές κανονιστικές διατάξεις που επιτρέπουν, ή ακόμη και επιβάλλουν, τον συντονισμό των έργων πολιτικού μηχανικού, καθώς και τον επιμερισμό και την πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες υλικές υποδομές, τα προβλεπόμενα έργα πολιτικού μηχανικού και τις διαδικασίες χορηγήσεως των αναγκαίων αδειών, με αποτέλεσμα να έχουν ήδη σε μεγάλο βαθμό επιτευχθεί οι σκοποί της εν λόγω οδηγίας στη βελγική έννομη τάξη. Ως εκ τούτου, η παράβαση της υποχρέωσεως μεταφοράς έχει περιορισμένα μόνον αποτελέσματα επί των γενικών ή ειδικών συμφερόντων, που αποτελούν κριτήρια τα οποία

λαμβάνονται υπόψη από την Επιτροπή και το Δικαστήριο για την αξιολόγηση της σοβαρότητας μιας παραβάσεως. Εν πάση περιπτώσει, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η συντελεσθείσα πρόοδος σε επίπεδο μεταφοράς της οδηγίας 2014/61 στο βελγικό δίκαιο από της ασκήσεως της υπό κρίση προσφυγής.

- 74 Όσον αφορά τον συντελεστή διάρκειας της παραβάσεως, το Βασίλειο του Βελγίου επισημαίνει ότι, μολονότι είναι αληθές ότι, σύμφωνα με το άρθρο 13 της οδηγίας 2014/61, τα κράτη μέλη όφειλαν να θεσπίσουν και να δημοσιεύσουν τις διατάξεις περί μεταφοράς της οδηγίας αυτής το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2016, εντούτοις από το ίδιο αυτό άρθρο 13 προκύπτει επίσης ότι τα εν λόγω κράτη μέλη όφειλαν να θέσουν σε εφαρμογή τις διατάξεις αυτές το πρώτον από 1ης Ιουλίου 2016. Ως εκ τούτου, πρέπει να ληφθεί η τελευταία αυτή ημερομηνία ως σημείο αφετηρίας για την εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως και να μειωθεί ο επίμαχος συντελεστής διάρκειας της παραβάσεως σε 1,3.
- 75 Όσον αφορά τον τρόπο καταβολής της χρηματικής ποινής, το Βασίλειο του Βελγίου ζητεί ο έλεγχος της μεταφοράς της οδηγίας 2014/61 και της συμμορφώσεως προς την απόφαση του Δικαστηρίου να χωρεί σε εξαμηνιαία βάση μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως αυτής και, κατά συνέπεια, η χρηματική ποινή να καταβάλλεται επίσης σε εξαμηνιαία και όχι σε ημερήσια βάση. Μια τέτοια λύση θα παρείχε τη δυνατότητα να ληφθεί υπόψη και να ενθαρρυνθεί η πρόοδος της μεταφοράς της οδηγίας αυτής καθώς και, ενδεχομένως, να απαλυνθούν οι επιπτώσεις της χρηματικής ποινής επί των δημοσίων οικονομικών.
- 76 Εξάλλου, λαμβανομένου υπόψη του περίπλοκου χαρακτήρα της μεταφοράς της οδηγίας 2014/61 στο βελγικό δίκαιο, ο οποίος οφείλεται στην πληθώρα των αρμοδίων επί του θέματος αρχών, το Βασίλειο του Βελγίου ζητεί από το Δικαστήριο να του χορηγήσει προθεσμία έξι μηνών από της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της εκδοθησομένης αποφάσεως, προκειμένου να του παράσχει τη δυνατότητα να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία.
- 77 Τα κράτη μέλη που παρενέβησαν υπέρ του Βασιλείου του Βελγίου υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει με σαφήνεια το επίπεδο σοβαρότητας της παραβάσεως, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η αναλογικότητα της κυρώσεως. Εν προκειμένω, ο βαθμός σοβαρότητας τον οποίο δέχθηκε η Επιτροπή είναι σαφώς υπέρμετρα υψηλός. Θα έπρεπε, μεταξύ άλλων, να μειώνεται το ύψος της χρηματικής ποινής αναλόγως της προόδου εκτελέσεως της εκδοθησομένης αποφάσεως. Εξάλλου, από το γράμμα του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ καθώς και από τη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 260, παράγραφοι 2 και 3, ΣΛΕΕ προκύπτει ότι πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να προβλέψει εύλογο χρονικό διάστημα μεταξύ της δημοσιεύσεως της αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται χρηματική κύρωση και της ημερομηνίας θέσεως σε ισχύ της σχετικής υποχρεώσεως καταβολής.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

- 78 Εισαγωγικώς, υπενθυμίζεται ότι απόκειται στο Δικαστήριο να επιβάλλει, σε κάθε υπόθεση και ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις της ενώπιόν του διαφοράς, καθώς και ανάλογα με τον βαθμό πειθούς και αποτροπής που κρίνει απαραίτητο, τις κατάλληλες χρηματικές κυρώσεις προκειμένου ιδίως να προλάβει την επανάληψη αναλόγων παραβιάσεων του δικαίου της Ένωσης (βλ., κατ' αναλογία προς το άρθρο 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-196/13, EU:C:2014:2407, σκέψη 86 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 79 Όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 60 και 61 της παρούσας αποφάσεως, η επιβολή χρηματικής ποινής δεν δικαιολογείται κατ' αρχήν παρά μόνον εφόσον η παράβαση εξακολουθεί να υφίσταται μέχρι την ημερομηνία εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο.
- 80 Εν προκειμένω, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 68 της παρούσας αποφάσεως, κατά την ημερομηνία της εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών, τα αναγκαία μέτρα για τη μεταφορά της οδηγίας 2014/61 στο βελγικό δίκαιο δεν είχαν ακόμη ληφθεί στο σύνολό τους ούτε είχαν ανακοινωθεί στην Επιτροπή.

- 81 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επιβολή στο Βασίλειο του Βελγίου υποχρεώσεως καταβολής χρηματικής ποινής, την οποία και μόνον ζητεί, εν προκειμένω, η Επιτροπή, αποτελεί πρόσφορο οικονομικής φύσεως μέσο για να διασφαλισθεί η εκ μέρους του κράτους μέλους αυτού τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει από την εν λόγω οδηγία και τις Συνθήκες.
- 82 Αντιθέτως, δεδομένου ότι, όπως παραδέχεται η Επιτροπή, από τα ανακοινωθέντα από το Βασίλειο του Βελγίου μέτρα προκύπτει πρόοδος προς την κατεύθυνση της πλήρους μεταφοράς της οδηγίας 2014/61 στο βελγικό δίκαιο από της ασκήσεως της προσφυγής, δεν αποκλείεται, κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση, η μεταφορά της εν λόγω οδηγίας να έχει πλήρως ολοκληρωθεί. Ως εκ τούτου, η χρηματική ποινή επιβάλλεται μόνο στο μέτρο που η παράβαση εξακολουθεί να υφίσταται κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της αποφάσεως αυτής.
- 83 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο Δικαστήριο εναπόκειται, κατά την άσκηση της συναφούς εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει, να καθορίζει το ύψος της χρηματικής ποινής κατά τρόπον ώστε να είναι, αφενός, προσαρμοσμένο στις περιστάσεις και ανάλογο τόσο προς τη διαπιστωθείσα παράβαση όσο και προς την ικανότητα πληρωμής του οικείου κράτους μέλους (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, Επιτροπή κατά Ελλάδος, C-387/97, EU:C:2000:356, σκέψη 90, και της 14ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-93/17, EU:C:2018:903, σκέψη 118) και, αφετέρου, να μην υπερβαίνει, κατά το άρθρο 260, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το υποδειχθέν από την Επιτροπή ποσό.
- 84 Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του Δικαστηρίου προς τον σκοπό του προσδιορισμού του ύψους της χρηματικής ποινής, τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ώστε να διασφαλίζεται ο χαρακτήρας της χρηματικής ποινής ως μέτρου εξαναγκασμού, με σκοπό την ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, είναι, κατ' αρχήν, η διάρκεια της παραβάσεως, ο βαθμός της σοβαρότητάς της και η ικανότητα πληρωμής του οικείου κράτους μέλους. Για την εφαρμογή των κριτηρίων αυτών, το Δικαστήριο καλείται να συνεκτιμά ιδίως τις συνέπειες της παραβάσεως επί των διακυβευομένων δημοσίων και ιδιωτικών συμφερόντων καθώς και τον βαθμό επείγοντος της συμμορφώσεως του οικείου κράτους μέλους προς τις υποχρεώσεις του (βλ., κατ' αναλογίαν με το άρθρο 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-93/17, EU:C:2018:903, σκέψη 120 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 85 Όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως, διαπιστώνεται ότι η υποχρέωση λήψεως των εθνικών μέτρων για τη διασφάλιση της πλήρους μεταφοράς οδηγίας και η υποχρέωση ανακοινώσεως των μέτρων αυτών στην Επιτροπή αποτελούν ουσιώδεις υποχρεώσεις των κρατών μελών προκειμένου να διασφαλισθεί η πλήρης αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης και, επομένως, η παράβαση των υποχρεώσεων αυτών πρέπει να θεωρηθεί ως αρκετά σοβαρή.
- 86 Μολονότι το Βασίλειο του Βελγίου έχει σημειώσει πρόοδο, από της λήξεως της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, ως προς τη μεταφορά της οδηγίας 2014/61 και την ανακοίνωση προς την Επιτροπή των εθνικών μέτρων μεταφοράς της, εντούτοις ορισμένες διατάξεις της οδηγίας αυτής εξακολουθούσαν, κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο, να μην έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο σε σχέση με ένα τμήμα του εδάφους του Βασιλείου του Βελγίου.
- 87 Η δε διάρκεια της παραβάσεως πρέπει να υπολογίζεται με βάση τον χρόνο κατά τον οποίο το Δικαστήριο εξετάζει τα πραγματικά περιστατικά και όχι τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής της Επιτροπής (βλ., κατ' αναλογίαν προς το άρθρο 260, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-93/17, EU:C:2018:903, σκέψη 130 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 88 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη σκέψη 68 της παρούσας αποφάσεως, η προσαπτόμενη παράβαση δεν είχε ακόμη λήξει κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι η παράβαση αυτή εξακολουθεί να υφίσταται από της

λήξεως της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, όπως παρατάθηκε από την Επιτροπή μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2017. Αυτή όμως η διάρκεια παραβάσεως η οποία ανέρχεται σε δύομισι περίπου έτη είναι σημαντική λαμβανομένου υπόψη ότι, δυνάμει του άρθρου 13 της οδηγίας 2014/61, τα κράτη μέλη είχαν την υποχρέωση να μεταφέρουν τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2016.

- 89 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω και υπό το πρίσμα της εξουσίας εκτιμήσεως που αναγνωρίζεται στο Δικαστήριο από το άρθρο 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί, όσον αφορά τη χρηματική ποινή την οποία επιβάλλει, να υπερβαίνει το ποσό που υπέδειξε η Επιτροπή, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επιβολή χρηματικής ποινής ύψους 5 000 ευρώ ημερησίως είναι ενδεδειγμένη για την εξασφάλιση της τηρήσεως, εκ μέρους του Βασιλείου του Βελγίου, των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 13 της οδηγίας 2014/61.
- 90 Η δε επιχειρηματολογία του Βασιλείου του Βελγίου σχετικά με τη σταδιακή μείωση της χρηματικής ποινής δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο σκοπός της χρηματικής ποινής που ζητείται να επιβληθεί είναι να τεθεί τέρμα στην παράβαση που συνίσταται, για το Βασίλειο του Βελγίου, στην εν μέρει μόνο μεταφορά της οδηγίας 2014/61 και στην παράλειψή του να ανακοινώσει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της εν λόγω μεταφοράς στο βελγικό δίκαιο. Η πρόβλεψη, όμως, σταδιακής μείωσης της εν λόγω χρηματικής ποινής αναλόγως του βαθμού λήψεως και ανακοινώσεως των μέτρων μεταφοράς θα μπορούσε να διακυβεύσει την αποτελεσματικότητά της.
- 91 Όσον αφορά τον τρόπο καταβολής της χρηματικής ποινής, στο Δικαστήριο εναπόκειται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 260, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, να καθορίσει την ημερομηνία κατά την οποία τίθεται σε ισχύ η υποχρέωση καταβολής.
- 92 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο, στο πλαίσιο ασκήσεως της εξουσίας του εκτιμήσεως, να ορίσει ως σημείο αφετηρίας της χρηματικής ποινής την ημερομηνία δημοσιεύσεως της παρούσας αποφάσεως, υπό τη μόνη επιφύλαξη που διατυπώνεται στη σκέψη 82 της παρούσας αποφάσεως. Εξάλλου, εφόσον η διαπίστωση του τερματισμού της παραβάσεως δεν απαιτεί, εκ μέρους της Επιτροπής, καμία σύνθετη πραγματική εκτίμηση, δεν συντρέχει λόγος να προβλεφθεί η καταβολή της χρηματικής ποινής σε εξαμηνιαία βάση.
- 93 Κατόπιν των ανωτέρω, το Βασίλειο του Βελγίου πρέπει επομένως να υποχρεωθεί να καταβάλλει στην Επιτροπή, από της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της παρούσας αποφάσεως και μέχρις ότου το κράτος μέλος αυτό θέσει τέρμα στη διαπιστωθείσα παράβαση, ημερήσια χρηματική ποινή ύψους 5 000 ευρώ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 94 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εφόσον η Επιτροπή προέβαλε τέτοιο αίτημα και το Βασίλειο του Βελγίου ηττήθηκε, το τελευταίο πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.
- 95 Κατά το άρθρο 140 παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, κατά το οποίο τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Ιρλανδία, το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Ιταλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Ουγγαρία, η Δημοκρατία της Αυστρίας και η Ρουμανία φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) Το Βασίλειο του Βελγίου, παραλείποντας να θεσπίσει, κατά το πέρας της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη της 30ής Σεπτεμβρίου 2016 προθεσμίας, όπως αυτή παρατάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθεί προς την οδηγία 2014/61/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για μέτρα μείωσης του κόστους εγκατάστασης υψίρρυθμων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, και, κατά μείζονα λόγο, παραλείποντας να ανακοινώσει στην Επιτροπή τέτοια μέτρα μεταφοράς της οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13 της οδηγίας αυτής.
- 2) Η παράβαση του Βασιλείου του Βελγίου συνεχίστηκε εν μέρει, δεδομένου ότι αυτό εξακολούθησε να μην έχει λάβει, κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο, τα αναγκαία μέτρα για τη μεταφορά στο εσωτερικό του δίκαιο, όσον αφορά την Περιφέρεια Βρυξελλών-Πρωτεύουσας, του άρθρου 2, παράγραφοι 7 έως 9 και 11, του άρθρου 4, παράγραφος 5, καθώς και του άρθρου 8 της οδηγίας 2014/61 και, κατά μείζονα λόγο, να μην έχει ανακοινώσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τέτοια μέτρα μεταφοράς.
- 3) Σε περίπτωση που η διαπιστωθείσα στο σημείο 2 παράβαση εξακολουθεί ακόμη να υφίσταται κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της παρούσας αποφάσεως, υποχρεώνει το Βασίλειο του Βελγίου να καταβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από της ημερομηνίας αυτής και μέχρι τερματισμού της παραβάσεως, ημερήσια χρηματική ποινή ύψους 5 000 ευρώ.
- 4) Καταδικάζει το Βασίλειο του Βελγίου στα δικαστικά έξοδα.
- 5) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Ιρλανδία, το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Ιταλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Ουγγαρία, η Δημοκρατία της Αυστρίας και η Ρουμανία φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

(υπογραφές)